irannewspaper.ir

سه‌شنبه • ۲۰ مرداد ۱۴۰۵ • سال سی‌و دوم • شماره ۹۰۹۶
• اذان ظهر ۱۲/۱۰ • اذان مغرب ۱۹/۱۸ • نیمه شب شرعی ۲۳/۲۳ • اذان صبح فردا ۰۳/۴۸ • طلوع آفتاب فردا ۰۵/۲۱

«ایران» را در صفحه‌های مجازی دنبال کنید

ایران

• صاحب امتیاز:
خبرگزاری جمهوری اسلامی

• مدیر مسئول:
صادق حسین جابری انصاری

• سردبیر:
هادی خسروشاهین

مؤسسه فرهنگی - مطبوعاتی ایران
• رئیس هیأت مدیره: صادق حسین جابری انصاری
• مدیرعامل: علی متقیان
• تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ • نمابر: ۸۸۷۶۱۲۵۴ • ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵ • امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰
• پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ روابط عمومی • صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵
• نشانی: تهران خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸ • توزیع: نشر گستر امروز • چاپ: چاپخانه‌های همشهری و مؤسسه جام‌جم
• سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT
• پذیرش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ • انتشارات مؤسسه فرهنگی- مطبوعاتی ایران: ۸۸۵۰۴۱۱۳

سخن روز

امام حسن مجتبی(ع):
با مردم آن‌گونه رفتار کن که دوست داری با تو رفتار کنند.

أعلام‌الدین، ۲۹۷

سازمان سینمایی و خانه سینما بر ضرورت به‌روزرسانی نظام تنظیم‌گری تأکید کردند

سینمای ایران در مسیر بازنگری

گزارش

نرگس عاشوری
گروه فرهنگی

بازنگری در قواعد صدور پروانه ساخت و نمایش، این هفته به فصل مشترک دو نشست مهم سینمایی تبدیل شد؛ نشانه‌ای از اینکه فاصله میان سازوکارهای رسمی و واقعیتِ متحولِ صنعت تصویر، دیگر قابل انکار نیست. همایون اسعدیان، مدیرعامل خانه سینما، با انتقاد از ماندن قوانین در گذشته گفت: «صنعت تصویر، صنعت تصویر سابق نیست» و تأکید کرد: «آیین‌نامه‌ها و سیاستگذاری‌ها باید با این تغییرات همقدم شوند.» یک روز بعد نیز رائد فریدزاده، رئیس سازمان سینمایی به‌روزرسانی نظام تنظیم‌گری را ضرورتی ناگزیر دانست؛ ضرورتی که به گفته او، جلسات مربوط به آن با همراهی صنوف در حال برگزاری است. این هم‌صدایی، از یک گره قدیمی در سینمای ایران خبر می‌دهد: وقتی بخش قابل‌توجهی از تجربه‌های زیسته و مسائل واقعی جامعه مجال بازتاب در سینمای رسمی پیدا نمی‌کنند، پرده سینما نیز به‌تدریج از زندگی تماشاگر فاصله می‌گیرد. بازنگری در مقررات نظارتی می‌تواند مسیر تولید و نمایش روایت‌های متنوع‌تر را هموار کند و چنانکه اسعدیان گفته، فعالیت‌هایی را که بیرون از سازوکار رسمی شکل گرفته‌اند، از زیرزمین به سطح بیاورد؛ جایی که امکان گفت‌وگو درباره چارچوب و مدیریت آنها وجود دارد. خانه سینما و سازمان سینمایی حالا برای باز کردن گرهی قدیمی دورخیز کرده‌اند؛ گرهی که از عقب ماندن قواعد رسمی از تجربه‌های واقعی جامعه و شکل‌های تازه تولید و تماشای فیلم‌ها به‌وجود آمده است. با این حال، فریدزاده در پاسخ به پرسشی درباره حذف پروانه ساخت، این نکته را هم یادآوری کرد که همه اجزای این تغییر در اختیار سازمان سینمایی نیست و باید فرآیندهای لازم، با مشارکت صنوف و در سطوح دیگر طی شود. مسیر اصلاح آغاز شده است، اما رسیدن به نتیجه، همان‌طور که رئیس سازمان سینمایی تأکید دارد، زمان می‌خواهد.

فریدزاده در اولین نشست خبری خود پس از نزدیک به دو سال حضور در رأس سازمان سینمایی، تصویری از اولویت‌ها و گره‌های باقی‌مانده در حوزه‌های اکران، جشنواره‌ها، شفافیت مالی و مناسبات بین‌المللی ارائه کرد. رئیس سازمان سینمایی در ابتدای نشست، اقدامات این سازمان را ذیل چهار کلان برنامه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، از جمله پاسداشت هویت ایرانی-اسلامی و عدالت‌طلبی توضیح داد. او نزدیک شدن به سینماگران و تقویت ارتباط با صنوف را از اولین اولویت‌های این دوره دانست و گفت تلاش شده با حضور نمایندگان صنفی، فاصله میان سازمان و بدنه سینما کمتر شود.

یکی از محورهای مورد تأکید فریدزاده، ایجاد توازن در سبد اکران بود؛ موضوعی که در سال‌های گذشته، با غلبه کمدی‌ها بر برنامه نمایش فیلم‌ها، به یکی از نقدهای جدی سینماگران و مخاطبان بدل شده بود. او با اشاره به تلاش سازمان برای متنوع‌تر شدن اکران‌ها، طرح بلیت شناور را نیز بخشی از تغییرات در سیاست‌گذاری سینمایی خواند. در کنار این موارد، او از برگزاری جلسات شورای سینما در ۹ استان، پیگیری صندوق توسعه سینما در برخی استان‌ها و جذب نیروهای بومی خبر داد. فریدزاده آماری هم از مجوزهای صادرشده ارائه کرد: «۱۸۰ پروانه فیلمسازی سینمایی، ۳۴۷ پروانه غیرسینمایی و حدود ۹۰ پروانه نمایش سینمایی» در این دوره صادر شده است. این آمار، در کنار تأکید او بر ضرورت گسترش زیرساخت‌ها در استان‌ها، نشان می‌دهد سازمان سینمایی همچنان توسعه تولید را جدا از مسأله سالن‌سازی و امکان نمایش در شهرهای فاقد سینما نمی‌بیند.

با این حال، مهم‌ترین ابهام‌های نشست به سرنوشت جشنواره‌ها بازمی‌گشت. رئیس سازمان سینمایی درباره تأسیس نهاد یا سازمان جشنواره‌ها گفت برای اداره جشنواره‌های ملی و جهانی فجر به چنین ساختاری نیاز است، اما قرار نیست الزاماً مؤسسه‌ای تازه و موازی شکل بگیرد: «باید از ظرفیت‌های موجود سازمان بهره برد.» به گفته او، جلسات کارشناسی در این باره برگزار شده و طرح، موافقان و مخالفانی دارد؛ با این امید که تکلیف آن زودتر روشن شود. او اعلام دبیران جشنواره‌ها، از جمله دبیر جشنواره ملی فیلم فجر را نیز به مشخص شدن همین نهاد منوط کرد. سرنوشت جشنواره جهانی فیلم فجر نیز هنوز قطعی نیست. فریدزاده با اشاره به دشواری برگزاری جشنواره در زمان پیشین خود در آذرماه، از مکاتبه با فیاپف (فدراسیون بین‌المللی انجمن تهیه‌کنندگان فیلم) برای جابه‌جایی زمان برگزاری و موکول شدن آن به سال آینده خبر داد: «منتظر پاسخ هستیم.»

او در پاسخ به پرسشی درباره فیلم‌های زیرزمینی نیز گفت: «قطعاً هر فیلمی که از ایران قرار باشد در جشنواره شرکت کند باید فرآیند قانونی را طی کند ولی به هرحال چنین فیلم‌هایی (زیرزمینی) هستند هرچند قاطبه فیلمسازان خواهان دیده شدن فیلم‌هایشان توسط مخاطب ایرانی هستند. اگر شرایط برای ساخت بهتر فراهم شود، قطعاً این فاصله هم کم می‌شود.» رئیس سازمان سینمایی همچنین انتشار عملکرد پنج‌ساله سازمان و حسابرسی جشنواره‌ها را گامی ضروری در مسیر شفافیت دانست و درباره انتقادها از رانت در حمایت‌های سینمایی هم اجرای پیچینگ در بنیاد فارابی را نمونه‌ای از تلاش برای شفاف‌تر شدن فرآیندها معرفی کرد و گفت: «اگر نهادهای دیگر نیز به این روند بپیوندند، شاید بخشی از دغدغه دوستان برای حمایت از عده‌ای خاص برطرف شود.» تغییر سیاست‌ها و آداب حکمرانی سینما با وجود اتفاق‌ها و حوادث سال‌های اخیر جامعه و نیز وقوع جنگ به عنوان مطالبه جدی برخی سینماگران در این نشست مطرح شد و رئیس سازمان سینمایی در پاسخ به این سؤال که او در چه بخش‌هایی سیاست‌گذاری‌ها را تغییر داده است، گفت: «اگر به سبد اکران و تلاش برای توازن در اکران یا طرح بلیت شناور رجوع شود بخشی از تغییرات در آنها ایجاد می‌شود. در کنار اینها یکسری چارچوب قانونی وجود دارد و در مواردی گاهی پیش می‌آید با همفکری و مشارکت می‌توان مسائل را پیش برد. اما به هر حال تغییرات زمانه و تکنولوژیک ما را فرامی‌خواند که پیش‌دستانه برای برخی تغییرات اقدام کنیم.»

> وقتی بخش قابل‌توجهی از تجربه‌های زیسته و مسائل واقعی جامعه مجال بازتاب در سینمای رسمی پیدا نمی‌کنند، پرده سینما نیز به‌تدریج از زندگی تماشاگر فاصله می‌گیرد

سینما بدون بازسازی، در دایره تکرار می‌افتد

برش

رائد فریدزاده در حاشیه نشست و در پاسخ به پرسش «ایران»، بازسازی مداوم سینما و اتکا به ظرفیت‌های روایی تاریخ، فرهنگ و تجربه زیسته را راه خروج این هنر از چرخه تکرار دانست و تغییر قواعد سینمایی را منوط به اصلاحات در سطح قانونگذاری عنوان کرد.

به نظر می‌رسد میان تجربه زیسته و مسائل واقعی جامعه با تصویری که در بخش مهمی از سینمای امروز روی پرده می‌بینیم، فاصله‌ای ایجاد شده است؛ فاصله‌ای که می‌تواند در کاهش احساس ارتباط مخاطب با سینما مؤثر باشد. سازمان سینمایی برای نزدیک‌تر شدن سینما به واقعیت‌های فردی و اجتماعی مردم چه برنامه عملی و مشخصی دارد؟

اگر سینما به یک جریان پویا متصل نشود و دائم خود را بازسازی نکند، در یک دایره بسته تکرار می‌افتد. ما در تاریخ و فرهنگ‌مان به اندازه کافی قدرت روایی داریم و به‌ویژه اتفاقات اخیر در دو جنگ تحمیلی، منبعی برای بیان روایت‌های تازه‌ای است که با تجربه زیسته ما بسیار نزدیک‌اند. این نگاه تازه می‌تواند از طریق مدیوم سینما به جریان فرهنگ و هنر و خود سینما جان تازه‌ای ببخشد؛ نه‌فقط در عرصه ملی، بلکه روایت‌های گوناگون و متنوع می‌توانند در عرصه جهانی نیز حضور داشته باشند و بخشی از این وقایع را بازنمایی کنند.

لزوم بازنگری در قوانین کهنه پروانه ساخت و نمایش که به آن اشاره کردید، اقدامی زمانبر است که امیدواریم مشمول زمان نشود؛ اما با توجه به شرایط اضطراری سینما- و این نگرانی که برخی سینماگران مطرح می‌کنند که اگر اقدامی صورت نگیرد، از سینما فقط یک لاشه می‌ماند- آیا اقدام عاجل‌تری برای حمایت از روایت‌های تازه دارید؟

سینما قطعاً ادعای بازنمایی کل واقعیت را ندارد؛ بلکه فیلمساز برشی از واقعیت و تجربه‌ای را که با آن مواجه است، منعکس می‌کند. آن بخش از مسأله که در حوزه اختیارات سازمان سینمایی است، بر اساس قواعد و قوانین بالادستی پیش می‌رود. اگر قرار باشد تغییراتی در این مسیر صورت بگیرد، همان‌طور که در نشست مطبوعاتی هم اشاره کردم، این تغییرات باید به‌صورت کلی در ساحت دیگری، یعنی حوزه قانونگذاری، انجام شود. اگر آن تغییرات در سطح قانونگذاری رخ دهد، تأثیراتش را بعدها در آیین‌نامه‌ها، قوانین و قواعد سازمان سینمایی و به‌طور کلی در فرآیند فیلمسازی ایران مشاهده خواهیم کرد.

یادداشت

عبدالرحیم سعیدی‌راد

مدینـــه، بعد از آن روز

مدینه بعد از تو کوچک‌تر نشد، آسمانش دورتر رفت. نخل‌ها همان‌جا ایستاده بودند و باد هنوز از سمت حجاز می‌آمد، اما دیگر دستی نبود که بر شانه کودکی بنشیند و جهان را برای او به اندازه یک لبخند ساده کند.

در خانه وحی، علی(ع) مانده بود و سکوتی که از هر شمشیری سنگین‌تر بود. مردی که در میدان‌ها از هیچ‌کس نترسیده بود، حالا روبه‌روی پیکر پاک پیامبر(ص) ایستاده بود و شاید برای نخستین بار نمی‌دانست با آن همه اندوه چه کند! می‌شود شمشیر را در غلاف گذاشت، اما غم را کجا باید پنهان کرد؟ علی(ع) سر برنمی‌داشت. گویی می‌خواست از میان خاک، آخرین ردّ صدای پیامبر(ص) را پیدا کند.

و فاطمه(س) ... دختر، کنار پدر نشسته بود. نه آن‌گونه که دختران کنار پدر می‌نشینند، بلکه همچون آخرین درختی که در باغی بی‌پرنده مانده باشد. خانه بوی پدر می‌داد و هیچ‌کس جرأت نمی‌کرد پنجره را باز کند. مبادا باد بوی او را با خود ببرد. مدینه آن شب خوابش نبرد. ماه روی دیوارها راه می‌رفت و نخل‌ها در تاریکی آرام‌آرام خم می‌شدند. خیال می‌کنم ستاره‌ها هم آن شب شاید نزدیک‌تر آمده بودند؛ نه برای تماشای زمین، که برای عرض تسلیت به اهل خانه که بی‌تابی امان‌شان را بریده بود.

ای رسول مهربانی! از آن روز به بعد هر وقت نام تو می‌آید، چیزی در جهان جابه‌جا می‌شود. پرنده‌ای از شاخه‌ای می‌پرد، پنجره‌ای بی‌دلیل روشن می‌شود و دستی، جایی دور، بر سر کودکی کشیده می‌شود. این نیز از تو برای ما مانده است: راهی از دلِ خاک به سمت نور.

من هنوز به مدینه فکر می‌کنم، به علی(ع) که با اندوهی بزرگ تنها مانده بود، به فاطمه(س) که تو را صدا می‌زد و به خانه‌ای که پس از تو دیگر خانه نبود؛ محرابی بود از اشک، و هر قطره آن چراغ کوچکی برای آینده.

یا رسول‌الله! تو رفتی، اما عجیب است که بعد از رفتن تو جهان هرچه بیشتر تاریک می‌شود، نام تو بیشتر روشنایی می‌دهد.

ای پیامبر اعظم! ماه را دیدم که بر بام مدینه نشسته بود و تمام شب را برای تو سوره حزن می‌خواند. من اما فقط دستم را روی سینه‌ام گذاشتم و فهمیدم: رفتن تو از جنس دیگر رفتن‌ها نبود و جهان هنوز با تو ادامه دارد.

اینک، هنوز هم مدینه ایستاده است و هر وقت نام عزیز تو می‌آید، یک پنجره در دل جهان، رو به نور باز می‌شود.

پاسخ سازمان مالیاتی به «میز اقتصاد»:

وصول مالیات ۴۶ درصد رشد کرد

گزارش

علی رضایی حسین آباد

سازمان امور مالیاتی کشور در پاسخ به انتقادهای مطرح‌شده در برنامه «میز اقتصاد» اعلام کرد: با وجود شرایط اقتصادی و جنگی، درآمدهای مالیاتی در چهار ماه نخست امسال ۴۶ درصد افزایش یافته و هم‌زمان با اجرای سیاست‌های حمایتی، استرداد مالیات و عوارض ارزش افزوده نیز ۱۵۳ درصد رشد کرده است.

سازمان امور مالیاتی کشور در پاسخ به برخی اظهارات مطرح‌شده در برنامه «میز اقتصاد» شبکه خبر سیما اعلام کرد: این سازمان، ضمن استقبال از نقد علمی و کارشناسی نسبت به‌عملکرد نظام مالیاتی و اعتقاد به اینکه نقدِ مستدل، موتور اصلاح است، اظهارات مطرح‌شده در این برنامه را مشتمل بر برخی ارقام ناقص، برداشت‌های غیردقیق و پیشنهادهایی فاقد پشتوانه علمی می‌داند. آنچه در این جوابیه می‌آید، مبتنی بر آمار رسمی و عملکرد قابل راستی‌آزمایی سازمان در سال‌های اخیر است.

۱) درباره «محقق نشدن درآمدهای مالیاتی» و اینکه گفته شد «سازمان سال گذشته نتوانسته ۲ هزار همت را محقق کند و ۳ هزار همت بودجه ۱۴۰۵ نیز محقق نخواهد شد.»:

اولا باید در نظر داشت که رقم پیش‌بینی‌شده در بودجه سال ۱۴۰۴ مبلغ ۱۸۲۰ همت بوده است نه ۲ هزار همت. ثانیا، از ۹ اسفند سال گذشته جنگ در کشور فراگیر شده و عملاً در راستای اهداف و سیاست‌های کلان کشور قسمتی از درآمدهای مالیاتی وصول نشده است، لکن، در سال ۱۴۰۴ (با وجود شرایط جنگ تحمیلی، اختلالات بانکی و فشار مضاعف بر کسب‌وکارها) حدود ۹۳ درصد از درآمدهای مالیاتی پیش‌بینی‌شده در بودجه محقق شد. این رقم در حالی به‌دست‌آمده که از ابتدای دولت سیزدهم تاکنون عملکرد وصولی سازمان همواره بیش از ۱۰۰ درصد تکلیف بودجه‌ای بوده است؛ آن هم نه با فشار بر مودیان بلکه با رویکرد حمایتی که نماد بارز آن «صفر شدن مالیات حدود ۹۰ درصد مشاغل خرد» در چارچوب تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۴۰۴ است.

افزون بر این، در چهارماه نخست سال ۱۴۰۵ حدود ۵۷۷ هزار میلیارد تومان درآمد مالیاتی وصول شده که نسبت به ۳۹۶ هزار میلیارد تومان دوره مشابه سال قبل، رشدی حدود ۴۶ درصدی را نشان می‌دهد این در حالی است که درصد رشد درآمدها در چهارماه نخست سال ۱۴۰۴ در مقایسه با دوره مشابه سال قبل از آن فقط ۳۲ درصد افزایش یافته بود. با آنکه در فروردین ماه سال جاری، جنگ رمضان ادامه داشته و اغلب مهلت‌های پرداخت مالیات تمدید شده است.

نکته مهم دیگری را که نباید از نظر دور داشت این است که رقم ۲۸۲۰ همت مالیات پیش‌بینی‌شده در بودجه سال ۱۴۰۵ زمانی تدوین شده است که کشور هنوز درگیر جنگ نبود. اینکه سازمان امور مالیاتی با درنظر گرفتن شرایط جامعه برای وصول مالیات اقدام می‌کند نه تنها نشانه ضعف نیست، بلکه نشان از هوشمندی سازمان است که متاسفانه کارشناس محترم برنامه به‌امر بدیهی نیز اشراف نداشته است.

۲) درباره «باک» مالیات بر ارزش افزوده و طرح اینکه «۶۰ درصد جامعه از ارزش افزوده معاف‌اند و ۱۰ درصد مالیات از مصرف‌کننده نهایی اخذ می‌شود، اما به دولت پرداخت نمی‌شود.»: معافیت‌های مالیات بر ارزش افزوده یک «باک» نیست؛ بلکه تصمیم آگاهانه قانون‌گذار در ماده (۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده برای کالاها و خدمات اساسی (اقلام خوراکی پایه، خدمات بهداشتی، آموزشی و...) است تا فشار مالیات غیرمستقیم از دوش خانوارهای کم‌درآمد برداشته شود. معافیت، موضوع «کالا و خدمت» است، نه «۶۰ درصد جامعه».

ادعای «اخذ مالیات از مصرف‌کننده بدون پرداخت به دولت» هر چند در برخی موارد امکان‌پذیر است اما در سبد مالیات بر ارزش افزوده سهم بزرگی ندارد. با استقرار سامانه مودیان و الزام صدور صورتحساب الکترونیکی، تمام مراحل تولید و توزیع از جمله فروش از طریق پایانه‌های فروشگاهی در زنجیره اطلاعات مالیاتی ثبت می‌شود و امکان چنین شکاف گسترده‌ای عملاً از بین رفته است. عملکرد مالیات بر ارزش افزوده نیز همین واقعیت را نشان می‌دهد.

همچنین شاخص سه‌ماهه نخست ۱۴۰۵ نیز نشان می‌دهد، میزان واریز به شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و امور عشایر کشور بیش از ۶۷ هزار میلیارد تومان می‌باشد که در مقایسه با سال گذشته ۳۱ درصد رشد دارد. علاوه بر این، مالیات بر ارزش افزوده نه فقط به‌عنوان یک منبع درآمدی صِرف، بلکه به‌عنوان ابزاری حمایتی تنظیم گردیده است. معافیت صادرکنندگان از مالیات بر ارزش افزوده یکی از این کارکردهای حمایتی مالیات بر ارزش افزوده است. استرداد حدود ۲۹ هزار میلیارد تومان عوارض و مالیات بر ارزش افزوده در چهارماهه نخست امسال و رشد ۱۵۳ درصدی این شاخص موید همین رویکرد حمایتی است. اگر مالیات از مصرف‌کننده اخذ شود و به دولت پرداخت نشود می‌تواند منشأ این جریان‌های پرداختی و بازتوزیعی باشد؟

۳) درخصوص «از سال ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳ تنها ۳۰ میلیارد تومان مالیات بر خانه‌ها و خودروهای لوکس وصول شد.»: مالیات بر خانه‌ها و خودروهای لوکس یک پایه مالیاتی جدید بود که پس از تصویب در سال ۱۴۰۱، طبیعتاً نیازمند شناسایی و راستی‌آزمایی داده‌های ثبتی و پلاک خودرو، تعیین ارزش روز، طی فرآیندهای اعتراض و دادرسی و تکمیل پایگاه‌های اطلاعاتی دستگاه‌های همکار (وزارت راه و شهرسازی، ثبت اسناد، راهور و شهرداری‌ها) بود. مقایسه مستقیم «پیش‌بینی بودجه» با «وصول سال‌های نخست»، بدون درنظر گرفتن بلوغ تدریجی هر پایه مالیاتی جدید، مقایسه‌ای غیرعلمی است. روند وصول این پایه با تکمیل داده‌ها رو به رشد است و دقیقا همان مسیر طبیعی را طی می‌کند که سایر پایه‌های مالیاتی نوپا طی کرده‌اند.

با این همه، نکته مهم آن است که محاسبه مالیات در این پایه، تماما مبتنی بر داده‌های دریافتی از دستگاه‌های متولی است. تحقق درآمدهای مالیاتی پیش‌بینی‌شده از محل این پایه منوط به این است که دستگاه‌های متولی داده‌های دقیق، جامع و پالایش‌شده موردنیاز را در اختیار سازمان امور مالیاتی قرار دهند.

۴) اما درباره سرعت وصول مالیات مشاغل و بیان «وصول مالیات مشاغل سال‌ها طول می‌کشد و عملاً دیر محقق می‌شود.»:

این توصیف متعلق به نظام سنتی مالیات‌ستانی است، نه نظام کنونی. با اجرای ماده (۱۶۹ مکرر) قانون مالیات‌های مستقیم، دستورالعمل حاکمیت داده و استقرار سامانه مودیان، داده‌های مالی مودیان شامل تراکنش‌های بانکی دریافتی از بانک مرکزی، صورتحساب‌های الکترونیکی و سایر اطلاعات (اطلاعات دریافتی از سامانه‌های ثالث) به‌صورت برخط تجمیع شده و مبنای شناسایی درآمد و صدور برگ تشخیص در کوتاه‌ترین زمان قرار می‌گیرد. در عین حال، سیاست حمایتی سازمان به‌گونه‌ای طراحی شده که سال گذشته مالیات حدود ۹۰ درصد صاحبان مشاغل خرد صفر شده است؛ یعنی هم سرعت وصول افزایش یافته، هم رویکردهای حمایتی از اصناف و مشاغل تقویت شده است.

نقشه راه جدید نظام مالیاتی؛

از توسعه اظهار داوطلبانه تا مبارزه با فرار مالیاتی

گفت‌وگو

حمید رضا کاشی ها

محمد برزگری، معاون سازمان امور مالیاتی اظهار کرد: مبنای کار سازمان، تحلیل داده‌ها و محاسبه ریسک است. هر جا مغایرتی میان اطلاعات ثبت‌شده، مجوزهای قانونی و رفتار اقتصادی مشاهده شود، سامانه آن را شناسایی می‌کند.

برزگری با بیان اینکه فرض اولیه سازمان، وقوع اشتباه سهوی از سوی مؤدی است، گفت: به همین دلیل قبل از هر اقدامی، پیامک و اطلاع‌رسانی انجام می‌شود تا فعال اقتصادی بتواند اطلاعات خود را اصلاح کند یا درصورت داشتن مستندات، آنها را ارائه دهد. معاون تحول هوشمند نظام مالیاتی از تغییر ساختار این سازمان نیز خبر داد و گفت: از دی‌ماه سال گذشته، برنامه تغییر واحدهای مبارزه با فرار مالیاتی در سراسر کشور مدنظر قرار گرفت و مقرر شده است حدوداً ۲۰ تا ۲۵ درصد ساختار ادارات کل امور مالیاتی به حوزه بازرسی و مبارزه با فرار مالیاتی اختصاص یابد که تاکنون روند اجرایی این پروژه در ۱۵ اداره کل شروع شده است.

به گفته وی، هدف از این تغییر آن است که در آینده، مؤدیان شفاف تقریبا تمام خدمات را به‌صورت سیستمی و سامانه‌ای دریافت کنند و توان کارشناسان نیروهای متخصص سازمان امور مالیاتی بر رسیدگی به پرونده‌های پرریسک و مبارزه با فرارهای مالیاتی متمرکز شود. برزگری همچنین از شناسایی پنج هزار و ۱۸۹ شرکت مشکوک به فعالیت صوری خبر داد. وی توضیح داد: این شرکت‌ها در مرحله نخست صرفا «مشکوک» تلقی می‌شوند و سازمان ضمن اطلاع‌رسانی به آنها، بررسی اسناد و مدارک را آغاز می‌کند تا درصورت اثبات تخلف، اقدام‌های قانونی انجام شود. برزگری تأکید کرد: رویکرد جدید سازمان، جایگزین کردن تحلیل داده و هشدارهای پیشگیرانه به جای برخوردهای پسینی است؛ مسیری که به گفته او هم هزینه وصول مالیات را کاهش می‌دهد و هم عدالت مالیاتی را افزایش خواهد داد.

محمد برزگری، معاون تحول هوشمند نظام مالیاتی، بخش دیگری از پروژه‌های در حال اجرای سازمان را تشریح کرد؛ پروژه‌هایی که به گفته او قرار است رابطه میان مؤدی و سازمان امور مالیاتی را از «رسیدگی پس از وقوع» به «اصلاح پیش از تخلف» تغییر دهد.

وی با اشاره به پروژه «توسعه اظهار داوطلبانه» یا «Vulnerability disclosure Program» گفت: در این طرح، سازمان امور مالیاتی پیش از آنکه وارد فرآیند رسیدگی شود، مغایرت‌ها و انحراف‌های موجود در اظهارنامه یا اطلاعات ثبت‌شده را به خود مؤدی اعلام می‌کند تا درصورت وجود اشتباه، امکان اصلاح داوطلبانه فراهم باشد. به گفته برزگری، این پروژه ابتدا در زمان اظهارنامه‌ها و خلاصه عملکردهای مالیات بر ارزش افزوده برای دوره‌های مالیاتی سال گذشته (۱۴۰۴) صورت گرفت تا آخرین فرصت اصلاح اطلاعات پیش از رسیدگی نهایی فراهم شود.

معاون تحول هوشمند نظام مالیاتی با اشاره به نتایج این طرح گفت: اجرای این پروژه موجب شد بیش از ۴۸ اظهارنامه یا خلاصه عملکرد مالیات بر ارزش افزوده دوره‌های سال ۱۴۰۴ داوطلبانه توسط مودیان اصلاح و ۱۴ هزار اظهارنامه یا خلاصه عملکرد مالیات بر ارزش افزوده جدید توسط مودی در تیرماه سالجاری بدون ورود سازمان به فرآیند تشخیص و رسیدگی، تسلیم شد. وی افزود: در نتیجه این اصلاحات، مؤدیان حدود ۱۳.۵ هزار میلیارد تومان به بدهی مالیاتی ابرازی خود اضافه کردند و همچنین ۱/۸ همت در اظهارنامه‌ها و خلاصه عملکردهای جدید ابراز شد؛ رقمی که به گفته او بدون صدور برگ تشخیص و صرفا بر پایه شفاف‌سازی اطلاعات و هشدارهای سیستمی محقق شده است.

در مقابل حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان از بستانکاری مودیان نیز پس از اصلاح اطلاعات کاهش یافت؛ موضوعی که از دید سازمان، بیانگر افزایش دقت اظهارنامه‌ها و کاهش خطاهای اطلاعاتی است. برزگری درباره نحوه عملکرد این سامانه توضیح داد: در اظهارنامه‌های ارزش افزوده، مؤدیانی که خرید یا فروش خارج از سامانه دارند یا اطلاعات مربوط به تعدیلات خرید یا فروش دارند باید مشخصات طرف معامله را نیز ثبت کنند. سازمان سپس اطلاعات دو طرف معامله را با یکدیگر تطبیق می‌دهد.

اگر یک مؤدی اعلام کند کالایی را خریداری کرده، اما فروشنده همان معامله را اظهار نکرده باشد، یا فروشنده برگشت از فروش را ثبت کرده باشد، اما خریدار آن را تأیید نکند، سامانه این مغایرت را شناسایی و به هر دو طرف اعلام می‌کند. به گفته معاون سازمان، همین فرآیند موجب شد بسیاری از مؤدیان پیش از ورود پرونده به مرحله رسیدگی، اطلاعات خود را اصلاح کنند. وی افزود: این پروژه یکی از اقدماتی است که بدون درگیری و مواجهه با مودی و صرفا بر مبنای روندهای سیستمی و به‌صورت متمرکز منجر به تحقق درآمدهای مالیاتی گردید. یکی دیگر از پروژه‌هایی که در این نشست معرفی شد، سامانه «رستا» بود. برزگری در این خصوص گفت: این سامانه برای بررسی دقیق‌تر تراکنش‌های بانکی طراحی شده و هدف آن صرفا افزایش درآمدهای مالیاتی نیست، بلکه ویرایش تراکنش‌ها و جلوگیری از مطالبه مالیات بر درآمدهایی است که اساسا مشمول مالیات نیستند.

وی توضیح داد: در گذشته بخش مهمی از اعتراض مؤدیان به مالیات‌های سیستمی ناشی از آن بود که برخی تراکنش‌های معاف یا غیرمرتبط نیز در داده‌های دریافتی وجود داشت.

به همین دلیل، سازمان اکنون در تلاش است داده‌های دریافتی از بانک‌ها، بورس، بیمه‌ها و سایر دستگاه‌ها را پیش از استفاده به‌صورت پالایش شده دریافت نماید و یا بعد از دریافت با اظهار سیستمی مودیان پالایش کند.

فرآیند ارسال اطلاعات دفاتر تجاری الکترونیکی

توصیه مهم برای مودیان مشمول ارسال اطلاعات دفاتر تجاری

بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد برخی مودیان در فرآیند ارسال اطلاعات دفاتر تجاری الکترونیکی برای سال مالی که شروع آن در سنوات ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ است، سند افتتاحیه حساب‌ها را به‌صورت جداگانه و در ردیف مستقل ارائه نکرده اند. بر اساس اعلام سازمان امور مالیاتی، ضروری است این دسته از مودیان نسبت به اصلاح فایل ارسالی اقدام کنند و اطلاعات مربوط به سند افتتاحیه را به‌صورت جداگانه درج و مجددا ارسال کنند.

این سازمان به مودیان توصیه کرده است جهت تکمیل و صحت اطلاعات ارسالی، نسبت به اصلاح فایل‌های مربوطه اقدام نمایند. لازم به ذکر است که اطلاعات مربوط به سند افتتاحیه باید به‌صورت مجزا درج و در سامانه به‌عنوان سند افتتاحیه اعلام گردد. مودیان مکلف هستند با رعایت این تفکیک، از بروز مغایرت در اطلاعات ارسالی و مشکلات ناشی از عدم درج صحیح سند افتتاحیه جلوگیری نمایند.